

Kuulemistilaisuus 3.11.2016

Työterveyslaitoksen kannanotto sote –uudistuksen valinnanvapausvalmisteluun

Hallituksen kaavaileman valinnanvapausmallin päätavoite, parantaa peruspalveluiden saatavuutta on tärkeä kaikkien väestöryhmien, myös työikäisen väestön kannalta. Toteutuessaan tällä on vaikutusta nyt syntyneisiin hyvinvointi- ja terveyseroihin. Työikäisestä väestöstä suurin vaikutus esitetyllä mallilla on työttömiin ja henkilöihin, jotka eivät ole työterveyshuollon sairaanhoidon piirissä.

Hallituksen linjaus painottaa työterveyshuollossa nykyistä enemmän ennaltaehkäisevää ja työkykyä tukevaa toimintaa on kannatettava työterveyshuollon vaikuttavuuden parantamiseksi. Lisäksi tämä selkeyttää työterveyshuollon roolia sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudessa.

Esitettyyn valinnanvapausmalliin sisältyy myös parannusmahdollisuuksia, joita haluamme tuoda esille.

Malli, ja sote –uudistus laajemminkin, on suunniteltu ikään kuin mitään muuta terveydenhuoltoa kuin julkisin varoin toteutettu maakunnallinen sosiaali- ja terveydenhuolto olisi olemassakaan. Kuitenkin noin 80% palkansaajista eli 1,7 miljoonaa kansalaista käyttää merkittävässä määrin työnantajien järjestämän työterveyshuollon ja siihen liitetyn yleislääkäritasoisien sairaanhoidon palveluita. Hallitus on linjannut 29.6. kannanotossaan, että työterveyshuollon palvelut tulee yhteensovittaa muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa ja työterveyshuollon painopistettä siirretään ennaltaehkäisevän ja työkykyä tukevan toiminnan suuntaan. Tätä kehityssuuntaa myöskin Työterveyslaitos on pitänyt perustelluimpana.

Työterveyslaitos esittää, että valinnanvapauslainsäädännössä vahvistetaan maakunnan ja palveluntuottajien velvollisuus huolehtia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamisesta työterveyshuollon palvelujen kanssa. Työterveyshuollolle on jo asetustasolla kirjattu velvoite yhteistyöhön muun terveydenhuollon kanssa. Toispäin velvoitetta ei ole. Yhteensovittaminen on tärkeää työkykyasioiden hoitamiseksi, saumattomien hoitoketjujen varmistamiseksi, työperäisten sairauksien ja ammattitautien hoitamiseksi sekä maakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tiedon tuotannon ja ohjauksen näkökulmista.

Hallituksen esityksessä valinnanvapauden piiriin kuuluvat palvelut rahoitetaan asiakkaan mukana palveluntuottajalle maksettavalla kiinteällä korvauksella. **Työterveyslaitos pitää tärkeänä, että näiden perustason palveluiden tuottamiseen varattu kiinteä korvaus on riittävän suuri, jotta tavoite perustason palveluiden saatavuudesta toteutuu.** Kiinteän korvauksen pitäisi mahdollistaa myös joustavat erikoislääkärikonsultaatiot asiakkaan tarpeen mukaan ilman että asiakasta tarvitsee lähettää erikoissairaanhoidon maakunnan palvelulaitokseen.

Niiden asiakkaiden kohdalla, jotka kuuluvat sekä työterveyshuollon että valinnanvapauspalveluiden piiriin voi kiinteästä korvauksesta syntyä kannuste osioimointiin. Palveluntuottajille muodostuisi edulliseksi koota asiakkaikseen juuri työterveyshuollon sairaanhoidon omaavia asiakkaita, joiden palvelutarve kuitenkin ainakin alussa tyydytettäisiin merkittävältä osaltaan työterveyshuollon palveluissa. **Työterveyslaitos esittää, että työterveyshuollon kustannusten ja palveluiden tason vaihtelua selvitetään, jotta voitaisiin arvioida kiinteän korvauksen sovittamisen tarvetta ja mahdollisuutta niiden asiakkaiden kohdalla, jotka käyttävät kahta, osittain päällekkäistä**

palvelujärjestelmää. Ehkäisevän työterveyshuollon kustannukset eivät anna aihetta kiinteän korvauksen sovittamiseen. Vaikka sovittaminen kokonaisuutena katsottaisiin mahdolliseksi ja tarpeelliseksi tulisi vielä arvioida erikseen estäisikö kiinteän korvauksen sovittaminen tulevaisuuteen kaavailun nykyistä selkeämmän työnjaon ja roolituksen syntymistä työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon välille, ja tulisiko sovittamista tämän vuoksi jotenkin porrastaa, tai vuosittain arvioida.

Valinnanvapausmallia koskevassa muistiossa todetaan, että palvelujen järjestäjänä maakunnan tulee saada ajantasaista tietoa kaikkien osapuolten toiminnasta ja sen kustannuksista. **Työterveyslaitos esittää, että sote –uudistuksen yhteydessä ratkaistaan myös työterveyshuoltojen toimintaa ja kustannuksia koskeva tiedontuotanto sekä maakunnallisesti että valtakunnallisesti.** Nykymallissa mikään järjestelmä ei kerää systemaattisesti tietoa työterveyshuollon toiminnasta ja kustannuksista Kelan korvausjärjestelmää lukuunottamatta.